

Styrket samarbejde om unges trivsel og uddannelsesmuligheder

Delrapport 3

Sammenfatning af den politiske samtale i Opgaveudvalget
Forskning, nationale rammer, samt erfaringer fra andre kommuner
Udkast til Opgaveudvalgets anbefalinger

§17,4 Opgaveudvalget

Slagelse Kommune

15. oktober 2025

Overblik

Indledning.....	2
Læsevejledning	3
De politiske drøftelser af rapporterne 1 og 2.....	5
Rapport 1 – kvantitative data.....	5
Rapport 2 – beskrivelse af indsatser	6
Opsamlende på refleksionerne i Opgaveudvalget	7
Forskning, nationale initiativer og lokale rammer	8
Reformkommissionen	8
Trivselskommissionen	10
Børnefattigdom, familieindkomst og sundhed blandt børn i 5.-9.kl.	10
Inklusionskonference – fra vision til virkelighed	11
Tværgående reformimplementering i Slagelse Kommune	13
Beskæftigelsesreformen	13
Aftale om en samlet 10-årsplan for psykiatrien.....	14
Folkeskolens Kvalitetsprogram	14
Reform af ungdomsuddannelserne frem mod 2030	15
Førtidspensionsanalysen.....	16
Lederinterview	17
Perspektivering til budgetaftalen fra 2022 og 2025	19
Udkast til Opgaveudvalgets anbefalinger	21
Blok 1: Fælles strategi for indsatser til børn og unge	21
Blok 2: Stærke inkluderende børnemiljøer i klubber, dagtilbud og skole	22
Blok 3: Tidlig og hurtig indsats på tværs.....	23
Blok 4: Styrkede overgange i børns og unges liv	25
Blok 5: Stærke meningsfulde fællesskaber	26
Blok 6: Styrket fokus på tilflyttere i alderen 15-30 år	27
Blok 7: Omlægning fra det specialiserede til det almene område	27
Afsluttende bemærkning	28

Indledning

Unge følger forskellige veje gennem livet. For de fleste er overgangen fra dagtilbud til skole, fra skole til ungdomsuddannelse og videre til job en naturlig proces, hvor de unge håndterer de forventelige udfordringer og manøvrerer i de etablerede systemer. For andre

er vejen mere kringlet – præget af sociale og/eller faglige udfordringer, mistrivsel eller alene et behov for en mere fleksibel tilgang til læring og udvikling.

På nationalt plan ses et billede af, at mange unge står uden uddannelse eller job. Det er derfor et helt centralt fokus i den politiske aftale om Ungeløftet fra 2024. Målet med ungeløftet er - gennem skræddersyede indsatser - at hjælpe de på landsplan ca. 43.000 unge mellem 15-24 år, som hverken er i uddannelse eller beskæftigelse.

Samtidig peger flere nationale undersøgelser på, at andelen af børn og unge i mistrivsel generelt set er stigende. Det fremhæves blandt andet af Trivselskommissionen, der blev nedsat i 2023 med det formål at sætte fokus på, hvordan børn og unges trivsel styrkes.

I Slagelse Kommune er der rettet et tilsvarende stort fokus mod børn og unge i mistrivsel samt unge, der er i risiko for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Derfor er det politisk besluttet at nedsætte et opgaveudvalg efter Styrelseslovens §17, stk. 4. Opgaveudvalget har til formål at levere en række politiske anbefalinger i forhold til at styrke børn og unges trivsel og uddannelsesmuligheder. Dette skal leveres til det nye Byråd, som tiltræder den 1. januar 2026.

Leverancen til Byrådet er delt op i tre delrapporter, hvor Opgaveudvalget med udgangspunkt i hver delrapport har drøftet de politiske perspektiver og sat retning for det videre arbejde. De tre delrapporter er:

- 1. del: Kortlægning af data om børn og unge i Slagelse Kommune i risiko for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.
- 2. del: Kortlægning af indsatser rettet mod alle børn og unge i alderen 0-30 år i Slagelse Kommune.
- 3. del: Sammenfatning af den politiske samtale i Opgaveudvalget, samt forskning og erfaringer ude fra, der munder ud i Opgaveudvalgets anbefalinger.

Læsevejledning

Denne rapport er tredje og sidste del af Opgaveudvalgets delrapporter. Her er opgaven at komme med en række anbefalinger til at styrke trivsel og uddannelsesmuligheder blandt børn og unge i alderen 0-30 år. Anbefalingerne skal præsenteres for det nye Byråd i 2026.

I rapport tre samles der op på viden fra de foregående to delrapporter, og der medtages den rammesætning, der er givet via de foreløbige politiske drøftelser i Opgaveudvalget. Ligeledes samles der op på nyeste forskning, nationale anbefalinger og reformer på området, ligesom der præsenteres øvrige initiativer i Slagelse Kommune, som kan få betydning for anbefalinger rettet mod at styrke børn og unges trivsel og uddannelsesmuligheder.

I denne tredje rapport er der i teksten ord og vendinger, som er fremhævet med **fed skrift**. Dette er for at markere ord og vendinger, som hyppigt er brugt i den politiske samtale i Opgaveudvalget.

Delrapport 3 er opdelt i tre kapitler:

Kapitel 1: Opsamlinger fra delrapport 1 og 2, samt de politiske drøftelser

Her gives indledningsvist en kort overordnet sammenfatning af den viden og de opsummeringer, der blev præsenteret i delrapport 1 og delrapport 2. Kapitlet suppleres med de foreløbige politiske drøftelser i Opgaveudvalget. Kapitlet afsluttes med en opsummering, hvor der sættes lys på de fokusområder, der tages med i det videre arbejde i forbindelse med at udarbejde anbefalinger.

Kapitel 2: Forskning, nationale initiativer og lokale rammer

I dette kapitel fremlægges udefrakommende forskning og kommissionsarbejde i forhold til, hvad der kan øge trivslen blandt børn og unge og medvirke til, at flere unge gennemføre en ungdomsuddannelse og/eller kommer i ordinær beskæftigelse. Derudover præsenteres øvrigt arbejde både nationalt og kommunalt, som er med til at opstille rammerne for de politiske anbefalinger i denne rapport. På den måde sikres det, at de politiske anbefalinger i denne rapport udspringer af nyeste viden og er i tråd med øvrigt arbejde indenfor området nationalt og kommunalt.

De forskellige inspirationsmaterialer, der fremlægges i kapitlet, præsenteres i overvejende grad som bullets og derfor helt overordnet. Kapitlet tjener således som inspiration i overskriftsformat og ligeledes til at se ophavet i nogle af anbefalingerne. Kapitlet udgør sammen med kapitel 1 fundamentet for det videre arbejde med anbefalinger på området.

Kapitel 3: Opgaveudvalgets konklusioner

Dette kapitel indeholder Opgaveudvalgets 14 anbefalinger til det nye Byråd. Som foreslået i opgaveudvalget, er anbefalingerne er grupperet i blokke, der tilsammen udgør en politisk strategisk målsætning. I hver blok indgår mere konkrete anbefalinger. Hver anbefaling efterfølges af mere konkrete mulige handleveje. Kapitlets indhold bevæger sig således både på et overordnet langsigtet strategisk perspektiv, men forsøger også at anviser mere konkrete handleveje. Disse konkrete handleveje tjener som en eksemplificering og visualisering af, hvordan anbefalingen kunne se ud, når den skal omsættes til kommunal virkelighed.

Kapitel 1

De politiske drøftelser af rapporterne 1 og 2

Rapport 1 – kvantitative data

I delrapport 1 blev der præsenteret en række data om, hvad der kendetegner børne- og ungegruppen i Slagelse Kommune. Noget af det, der særligt kom frem i rapporten var, at en stor andel (ca. 20 %) af børnene i dagtilbud har behov for en **sprogindsats**. I Opgaveudvalget var der ligeledes en særlig opmærksomhed på **tosprogede børn** i dagtilbud, da data viser, at særligt denne børnegruppe præsterer under dansktalende børn i sprogvurderingerne.

På skoleområdet blev det ligeledes synligt, at særligt **elevfraværet** er højt sammenlignet med både Region Sjælland og landsplan. Ligeledes at der ses **mange PPR-indstillinger**, hvilket sandsynligvis er et udtryk for, at forholdsvis mange børn og unge i forskelligt omfang har behov for ekstra hjælp og støtte. Desuden går mange i et specialtilbud sammenlignet med Region Sjælland og landsplan.

Data syner af, at der er en relativ stor andel børn og unge i grundskolen, der oplever et behov for hjælp og støtte. I Opgaveudvalget blev der særligt italesat en opmærksomhed mod opsporing og hjælp og støtte i forhold til **ordblindhed og talblindhed**. Herunder opmærksomhed på om både barnet og de voksne omkring barnet er rustet tilstrækkeligt til at navigere og hjælpe i forbindelse med de hjælpemidler, der er til rådighed. Der var også en politisk opmærksomhed i forhold til skolernes og dagtilbuddenes muligheder for at skabe **inkluderende børnemiljøer**, herunder i mulighederne for at skabe pædagogiske kreative miljøer samt **ændrede fysiske rammer, der** tilgodeser inkluderende fællesskaber.

På ungeområdet blev det synligt, at en stor del af de unge, der er i risiko for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse er karakteriseret ved, at de blandt andet er tilflyttere. Opgaveudvalget nævnte i deres drøftelser, at der var et ønske om at have **et særligt fokus mod tilflyttere**. Ligeledes er data med til at pege på, at det er unge, der har haft en **svær opvækst** både familiemæssigt og skolemæssigt (jf. beskrivelser om underretninger) - nogle gange også helt ned i dagtilbudstiden. Det er således unge, som oftest er kendte af kommunen og hvor der er flere udfordringer på spil samtidigt (fagligt, socialt, personligt). Det kommer i sidste ende til udtryk ved, at de unge har svært ved at fastholde en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse. Data viser blandt andet, at flere af de unge **har påbegyndt og er faldet fra en ungdomsuddannelse** op til flere gange.

I Opgaveudvalget var der en stor opmærksomhed på **sammenhængskraften** mellem de forskellige tilbud til unge i kommunens afdelinger på tværs af organisationen.

Rapport 2 – beskrivelse af indsatser

I delrapport 2 blev der præsenteret en oversigt over alle de indsatser, Slagelse Kommune har for børn og unge i alderen 0-30 år. Her blev det synligt, at Slagelse Kommune har et bredt og omfattende katalog af indsatser, projekter og øvrige aktiviteter. Der blev også i rapporten påpeget et behov for at styrke sammenhængskraften i det samlede indsatskatalog. Helt konkret blev der peget på, at der med fordel kunne arbejdes med **en fælles strategi**, styrket ledelse i **overgange og datadrevet og helhedsorienteret tilgang**.

Opgaveudvalget påpegede i deres drøftelser, at det i overblikket over indsatser ikke er tydeligt, hvorfor nogle indsatser vælges fremfor andre. Ligeledes fremstår det i overblikket uklart, om alle indsatserne har den **rette effekt** i forhold til den udfordring, barnet/den unge og familien står overfor og om der derfor i virkeligheden visiteres til rette tilbud. Det blev også drøftet, at det var uklart, hvilke konsekvenser både beskæftigelsesreformen og kommende reformer får for indsatser rettet mod unge.

I Opgaveudvalget var der således et stort fokus rettet mod **effekten** af indsatser. Det blev efterspurgt, at der i langt større grad skal arbejdes med data om effekten af indsatser, så det bliver styrende for valg af indsats. Det var et særligt opmærksomhedspunkt, at en **effektbaseret tilgang** er særlig relevant i forhold til den kommende beskæftigelsesreform, hvor der skal prioriteres i indsatser på området. Derover var der også et fokus på **sammenhængskraften** i forhold til på tværs at koordinere og sammentænke indsatser. Der var enighed i Opgaveudvalget om, at en **fælles strategi** på området kan bidrage til at sætte retning for det videre arbejde med at udvælge og prioritere effektbaserede indsatser på tværs af afdelinger. I denne prioritering bør der også arbejdes med om enkeltstående succesfulde indsatser i et område af kommunen skal gøres kommunedækkende og om flere forskellige indsatser, der foregår i regi af forskellige afdelinger har så meget til fælles, at de kan lægges sammen i én aktivitet uafhængigt af organisatorisk ophæng.

Dertil var også en politisk drøftelse af at fastlægge en filosofi – et børne- og ungesyn – i forhold til **tilgangen** til børn og unge. Det blev gentagende gange nævnt, at opmærksomheden skal være rettet mod at skabe **stærke, inkluderende almene fællesskaber**, hvor barnet og den unge oplever at høre til. Det blev præciseret, at der ønskes en bevægelse i tilgangen til arbejdet med børn og unge rettet mod **fællesskabsorienteret indsatser** fremfor individuelle løsninger. Dette særligt på dagtilbudsområdet og på grundskoleområdet. På ungeområdet blev det anført, at indsatserne skal være mere individrettede.

Der blev sat ord på i Opgaveudvalget, at **fællesskab og relationer** er helt afgørende for, at børn og unge trives i deres uddannelsesstilbud. Ligeledes blev vigtigheden af trivsel nævnt, og at **trivslen må komme før faglig læring**. Det blev nævnt, at en fremadrettet fælles strategi på området kan bidrage til at sætte ord på den bevægelse, så udvælgelsen og prioriteringen af indsatser tager afsæt heri.

Derudover var der et stort fokus på, at **tidlig og hurtig hjælp** er helt afgørende for, at flere børn kan forblive og trives i det almene. Det blev nævnt, at jo tættere de faglige samarbejdspartnere og forældre er på hinanden, desto større er sandsynligheden for at lykkes med at skabe et miljø i det almene, som alle børn kan være en del af. I et oplæg fra et dagtilbud på Opgaveudvalgets møde 25. september, blev det fremhævet, at inklusion er betinget af, at der er **de rette fysiske rammer** til stede, og at der er **hurtig og fleksibel hjælp med fagligt samarbejde tæt på**. Ligeledes blev der sat ord på, at det også gælder

inden der er lavet eventuelle udredninger. Det fordrer en bevægelse **væk fra fokus på diagnose som forudsætning for hjælp**, og i stedet en bevægelse henimod, at hjælp tilrettelægges ud fra barnets behov nu og her.

På ungeområdet blev der særligt drøftet, hvordan det kan sikres, at der bakes op om og skabes et ungdomsmiljø, der gør, at de unge får lyst til at komme afsted om morgenen. Herunder også, hvordan det sikres, at de unge, der **falder fra** en ungdomsuddannelse, bliver grebet hurtigt. Dertil blev der peget på, at der kan mangle konkrete indsatser **rettet mod tilflyttere**.

Opsamlende på refleksionerne i Opgaveudvalget

Der kan identificeres en relativ stor andel af børn og unge, der i løbet af deres dagtilbudstid eller grundskoletid kan have et behov for ekstra hjælp og støtte. Det kan være hjælp og støtte til sproglige udfordringer, faglige udfordringer eller trivselsmæssige udfordringer. Det ses også, at Slagelse Kommune har rigtig mange indsatser rettet mod børn og unge. I Opgaveudvalgets drøftelser ses et ønske om, at udvælgelsen og prioriteringen af indsatser i højere grad baseres på data om, hvad der virker. Ligeledes at indsatser kobles og samtænkes på tværs. Det skal være tydeligt for alle, hvilke indsatser Slagelse Kommune har og hvorfor.

I Opgaveudvalgets drøftelser ses et ønske om, at der skabes en bevægelse henimod en ny og anderledes praksis, hvor der i højere grad tilrettelægges **fællesskabsorienterede læringsmiljøer i det almene** i dagtilbud og skole. Praksis i dag synes at være, at det enkelte dagtilbud eller enkelte skole kalder på hjælp fra andre fagligheder (fx PPR og Børn&Familie), som kan bistå med hjælp og støtte i forhold til den konkrete, individfokuserede problematik. Sat på spidsen er der tale om en praksis, hvor man kan risikere, at de børn og unge, der vurderes at have det svært, ender med at blive ekskluderet fra fællesskaber, da problemforståelsen placerer problemet hos barnet og den unge i stedet for det miljø og de omgivelser de voksne byder barnet og den unge.

Fokus på mere fællesskabende læringsmiljøer fordrer en anden måde at arbejde med børn og unge på, på tværs. Dette være sig i forhold til de fysiske rammer i dagtilbud og grundskoler, som skal tænkes radikalt anderledes for at kunne skabe miljøer, der giver plads til flere børn. Ligeledes fordrer det lokal viden herom og det fordrer at der tænkes anderledes i forhold til den **rolle samarbejdspartnere har** og **hvordan der bevilges støtte**. I sidste ende er det betinget af **den måde, der fordeles ressourcer mellem det almene og det specialiserede område** i Slagelse Kommune. På ungeområde ønskes en mere individbaseret tilgang til hjælp og støtte. Der identificeres særlig to ungemålgrupper, som der ses et potentiale i at styrke indsatsen overfor – det gør sig gældende for **unge, der flytter til kommunen og unge, der falder fra en ungdomsuddannelse**.

Kapitel 2

Forskning, nationale initiativer og lokale rammer

I dette kapitel fremlægges udefrakommende forskning og kommissionsarbejde i forhold til, hvad der kan øge trivslen blandt børn og unge og medvirke til, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse og/eller kommer i ordinær beskæftigelse. Derudover præsenteres øvrigt arbejde både nationalt og kommunalt, som er med til at opstille nogle rammer for de politiske anbefalinger i denne rapport's kapitel 3. På den måde sikres det, at de politiske anbefalinger i denne rapport udspringer af nyeste viden og er i tråd med øvrigt arbejde indenfor området nationalt og kommunalt.

De forskellige inspirationsmaterialer, der fremlægges nedenfor, præsenteres i overvejende grad i punktform og er derfor på et overordnet niveau. Kapitlet tjener således som inspiration i overskriftsformat og ligeledes til at se ophavet til nogle af de efterfølgende anbefalinger. Kapitlet udgør sammen med kapitel 1 fundamentet for anbefalingerne på området.

Det er vigtigt at bemærke, at de eksterne anbefalinger ikke har været specifikt drøftet i den politiske samtale i Opgaveudvalget. I den politiske samtale er der dog ofte henvist til flere af redegørelserne. Det betyder, at der i fremlæggelsen af nedenstående udefrakommende anbefalinger ikke er foretaget en vurdering af, hvorvidt anbefalingerne skal følges eller ikke, herunder hvad det vil kræve m.m. Der er således alene tale om en opsummering af andres anbefalinger på et generelt niveau.

Reformkommissionen

Reformkommissionen blev nedsat af den daværende regering i 2020 med det formål at foreslå reformer, der tager hånd om komplekse udfordringer. Kommissionen fokuserer på: Bedre uddannelse for alle; Flere i job; Flere og bedre job. På den baggrund har kommissionen udarbejdet 3 udgivelser, hhv. Reformvej 1, Reformvej 2 og Reformvej 3. Anbefalingerne nedenfor er et udpluk i forhold til, hvad der vurderes mest relevant i en kommunal kontekst og derefter grupperet i egne formulerede overskrifter.

Reformvej 2: En attraktiv vej til alle unge:

- Styrkede overgange: skærpet fokus på at videregive relevante oplysninger om et barn i overgangen mellem dagtilbud og skole.
- PPR tæt på: PPR skal tidligt ind i det almene område. PPR skal i øget grad rådgive personalet om, hvordan personalet kan skabe inkluderende børnemiljøer. Ligeledes anbefaling om, at der i PPR kan udarbejdes en mini-PPV forud for en egentlig PPV med henblik på hurtigere at kunne give et barn støtte. PPV står for Pædagogisk Psykologisk Vurdering og den er med til at afgøre, om et barn har brug for ekstra støtte.
- Styrket tværsektorielt samarbejde: samarbejdet med kommunen og Børne- og ungdomspsykiatrien skal styrkes.

- Styrket faglig hjælp i grundskolen: etablering af intensive undervisningsforløb i små hold på alle klassetrin i folkeskolen for elever, som har faglige udfordringer.
- Mere fokus på praksisfaglig undervisning: der skal mere fokus på at gøre undervisningen praktisk og anvendelsesorienteret, herunder også med brug af erhvervspraktik.
- Dygtige fagpersoner: gode introprogrammer som bidrager til, at medarbejdere ikke forlader deres fag (lærere, pædagoger, socialrådgivere).

Reformvej 3: Nye veje for udsatte unge og voksne

- Kobling mellem indsatser: beskæftigelsesindsatser og den socialpolitiske indsats skal koordineres bedre. Løntimer skal være et fælles mål.
- Borgerinddragelse: borgerperspektivet skal inddrages systematisk i forbindelse med indsatser.
- Udvidelse af KUI-målgruppen: den kommunale ungeindsats (KUI) bør udvides fra 25 til 30 år, så de, der har behov, kan støttes længere.
- Partnerskaber og civilsamfund: der bør være en kommunal strategi herfor, og der bør arbejdes systematisk hermed.
- Udbredelse af virksomme indsatser: kommuner bør systematisk anvende de mange forskellige indsatser og tilgange, som har en dokumenteret virkningsfuld effekt for udsatte borgere.
- Kompetenceopbygning blandt sagsbehandlere: særligt rettet mod sagsbehandlere, der møder borgere med komplekse udfordringer.
- IT-understøttelse af helhedsorienterede indsatser: IT-systemer og datadeling må ikke sætte begrænsninger for at kunne lave helhedsorienterede indsatser.
- Enklere administration af fleksjob: arbejdsgivere skal ikke opleve forskellighed i administrationen, alt efter hvilken kommune, de samarbejder med.
- Fjernelse af proceskrav: det giver mulighed for mere individuelt tilrettelagte indsatser og øget frihed til at give en målrettet og fagligt baseret vejledning, fremfor vejledning om rettigheder og pligter.
- Mere jobfokus: det tilvejebringes gennem afskaffelse af uddannelsespålægget, afskaffelse af aktivitetspålægget og nye visitationskategorier, herunder jobklar til løntimer. Herunder også indførelse af en afklaringsret for borgere, der har modtaget forsørgelse i to sammenhængende år for at sikre, at motivationen for at komme tilbage på arbejdsmarkedet ikke mistes.
- En samlet plan: borgere med behov for en tværfaglig indsats, bør kun have én samlet plan.
- Færre målgrupper: det sikrer også færre regler på området, som gør reglerne mere gennemsigtige og tydelige. Blandt andet udfasning af borgere i målgruppen for revalidering, jobafklaring og seniorjobordning.
- Ordblinde: forældre til elever, der testet ordblinde i grundskolen, skal have tilbud om screening.

Noget af reformkommisionens arbejde kan allerede ses i en række af de reforminitiativer, der er kommet efterfølgende, herunder blandt andet beskæftigelsesreformen. Se nærmere herom under afsnittet om tværgående reformimplementering i Slagelse Kommune.

Trivselskommissionen

Trivselskommissionen er nedsat af regeringen i 2023 med det formål at komme med anbefalinger, der understøtter børn og unges trivsel, myndiggørelse og livsmod. I februar 2025 har de udgivet rapporten "Et dansk svar på en vestlig udfordring".

Der fremhæves følgende budskaber fra rapporten i relation til kommuners arbejde med børn og unge:

- **Nyt sprog for trivsel:**
Anbefaling: Indsatser til børn og unge med særlige behov skal kommunalt tilbydes med udgangspunkt i børn og unges behov – ikke deres diagnoser.
- **Et balanceret digitalt liv:**
Anbefaling: Grundskoler, herunder SFO'er og fritidshjem skal gøres smartphone-frie og ungdomsuddannelserne skal have skærmpolitikker og der skal etableres firewalls på alle grundskoler, efterskoler, FGU og ungdomsuddannelser.
- **Karakterdannelse og myndiggørelse:**
Anbefaling: Flere unge skal have erfaring med fritidsjob og frivillighed.
- **En tidssvarende pædagogisk praksis:**
Anbefaling: kommunerne må insistere på at løse de udfordringer, vi er stillet overfor, ved økonomisk at prioritere kvalitet på almenområdet - ikke det specialiserede område.
- **Fællesskaber i fritiden:**
Anbefaling: SFO, Klub og fritidshjem skal fungere som brobyggere til fritids- og foreningslivet.
- **Krop og bevægelse:**
Anbefaling: Børn og unge skal tidligt have erfaring med fysisk udfoldelse.
- **Tidlig og rettidig indsats:**
Anbefaling: Systematik opsporing af børn og unge i mistrivsel og silotænkning i kommunerne på ikke komme i vejen for en rettidig og koordineret indsats.
- **Forældreskab anno 2025:**
Anbefaling: Støtte til udsatte forældregrupper og forældre til børn og unge med særlige behov.

Børnefattigdom, familieindkomst og sundhed blandt børn i 5.-9.kl.

Statens Institut for Folkesundhed har i 2025 udarbejdet en analyse af data fra Skolebørnsundersøgelsen.

Analysen viser, at der er en tydelig sammenhæng mellem familiens indkomst og vigtige aspekter af børns sundhed og sociale liv. Det gælder fx lav livstilfredshed, ensomhed, overvægt, dårligt selv vurderet helbred, manglende støtte fra familie og venner, mobning i skolen, utilstrækkelig fysisk aktivitet og usunde kost- og måltidsvaner.

Herunder fremhæves følgende fem fund i analysen:

- Børn i fattigdom har flere problemer med sundhed, sundhedsadfærd, sociale relationer og skoleliv.

- Familiens indkomst har også betydning for børn, der ikke lever i fattigdom: således er det væsentligt at kigge på familiers indkomst generelt og hvilken betydning det har for et barn.
- Forskellige måder at måle indkomstulighed giver forskellige indsigter: man lærer mere ved at supplere med analyser, hvor familieindkomst opdeles i flere grupper.
- Kønsforskelle i sammenhængen mellem indkomst og sundhed: fx ses en sammenhæng mellem familieindkomst og lavt vurderet helbred, emotionelle symptomer, ensomhed og lav fysisk aktivitet hos piger i højere grad sammenlignet med drenge.
- På enkelte områder er der ingen eller omvendt sammenhæng mellem indkomst og sundhed: det gælder unge, der ofte drikker alkohol og har været fulde.

Inklusionskonference – fra vision til virkelighed

Onsdag 10. september 2025 blev der afholdt konference om inklusion i skole- og dagtilbudsområdet i Slagelse Kommune. Temaet for konferencen var "Inklusion – fra vision til virkelighed. Hvordan ser inklusion ud, når det lykkes?" Nedenstående er opsamlet nogle af de vigtigste pointer fra dagen.

Oplæg om udviklingen indenfor inklusion med inspiration fra Norge. En pointe var, at søgelyset i dag i overvejende grad rettes mod individet, herunder mod diagnoser. Det fører til individuel pædagogik, hvor mange børn tages ud af fællesskabet.

Hvis inklusion skal lykkes, kræver det:

- Fællesskab: der skal være mere kommunikation om, hvad vi har til fælles fremfor vores forskelligheder. Det er i fællesskabet, at den enkelte får betydning for andre. I fællesskabet er ingen mere værd end andre. Kultur har derfor afgørende betydning for inklusion. En inkluderende kultur betyder, at der er plads til alle og at alle er lige meget værd. Kulturen er betinget af de ledere, lærere og øvrigt personale, der er til stede.
- Fælles tilgang til opfølgning: De forvaltninger, der lægger vægt på at etablere fælles systemer for opfølgning af undervisningen, læringsmiljøet og elevernes læring ser ud til at lykkes bedst med inklusion. Det betyder samtidig, at det reducerer forskellen mellem skoler og dermed også friheden til selv at vælge for den enkelte skole.
- Tidlig indsats og ekstra støtte indenfor fællesskabet: herunder tilstedeværelsen af PPR på skolerne, som har betydning for lærernes holdning til inklusion.

Oplæg om den tidlige start. De vigtigste pointer var:

- Sproglig udvikling: Børn, der kan mange ord, har nemmere ved at indgå i fællesskaber.
- Dagtilbud af høj kvalitet: Der er sammenhæng mellem den kvalitet i dagtilbud børnene har gået i, og børn og unges videre muligheder i livet.
- Tidlig indsats: I ca. 2 klasse bevarer eleven sin placering i forhold til faglig og social udvikling. Indsatser skal derfor starte tidligt. De første 1000 dage er de allervigtigste. Allerede i vuggestuen ses markante forskelle i børns socioemotionelle udvikling (empati, selvregulering og samarbejde). Forudsætningen for at udvikle disse kompetencer ser ud til at blive grundlagt allerede før børn starter i børnehave.

- Inklusion: Børns lige muligheder for deltagelse i fællesskaber med andre børn har afgørende betydning for kvalitet i dagtilbud.
- Forældre: Forældrene er også en vigtig del af at få fællesskabet til lykkes.

Oplæg om inkluderende læringsmiljøer i dagtilbud og skole: De vigtigste pointer var:

- Autentisk samarbejde: alle fagpersoner på tværs har viden om, hvilke læringsmål der er og man kender alle eleverne. Læreplanen udvikles i fællesskab og opgaven deles, så forældrene oplever både lærere og specialister som et team. Det bliver et fælles ansvar. Det er samarbejdet, der ikke lykkes, hvis noget ikke lykkes, det er ikke den enkelte elev, der ikke lykkes.
- Praksis i det autentiske samarbejde: En praksis, hvor professionelle håndterer og forhandler forskellige forståelser af problemer og løsninger og derved transformerer den eksisterende praksis. Bevægelse fra at fagpersoner mødes og henimod at praksisser mødes og alle er lige meget værd. Det er ligeledes en bevægelse fra den gode relation og henimod den professionelle relation, hvor der er respekt for hinandens fagligheder. Der skal skabes nogle strukturer og samarbejdsformer her til tæt på, hvor familierne og børnene er.

Oplæg om inklusion i Syddjurs Kommune. De vigtigste pointer var:

- Nedlæggelse af specialklasser: Syddjurs Kommune traf i 2016 beslutning om at nedlægge alle specialklasser. Som alternativ modtager almenskolen midler, når en elev har behov for en specialiseret indsats, så dette kan tilrettelægges i det almene. Pengene følger således eleven ude på den enkelte almene skole.
- Fælles mindset: Der følger også et behov for et fælles mindset, en klar rollefordeling og en stærk vision.
- Fysiske rammer: Det kræver fysiske lokaler med plads til lokale løsninger, blandt andet fleksibel holdinddeling, så der kan dannes hold på tværs af klasser i forhold til hvad eleverne har brug for.
- Forældre: Samarbejdet med forældre er afgørende.
- Resultater: I perioden har man fulgt tallene for fravær mv. og man kan se, at det nye tiltag ikke har medført en ændring i de data i forhold til fx øget fravær.
- Fortsat arbejde: Der er fortsat nogle uløste udfordringer, herunder blandt andet at det kan være svært for mindre skoler at have indsatser nok til børn med forskellige behov. Børn kan også mangle "børn de ligner".

Oplæg om inklusion fra Lillehammer Kommune. De vigtigste pointer var:

- 100 % inklusion: Den norske kommune har siden 2014 sløjet alle specialtilbud, og har 100 % inklusion. Meget af det, der normalt hører til i specialpædagogikken, kan fungere i det almene og gavner ofte alle børn.
- Tidlig hjælp: Børn og unge skal have den nødvendige hjælp og støtte lige så snart de oplever udfordringer fagligt, socialt eller sprogligt eller oplever andre udfordringer i læringsmiljøet.
- Fællesskaber: alle børn skal opleve trygge, gode og inkluderende miljøer.
- Overgange: fokus på at sikre sammenhæng og systematik i overgangen fra børnehave til skole.

Tværgående reformimplementering i Slagelse Kommune

Hen over foråret og forsommeren 2025 har Byrådet i Slagelse Kommune gennemført fire temamøder om igangværende og kommende reformer, som kommunen i disse år skal udmønte. Reformerne dækker områderne Handicap, Skole, Ældre, Beskæftigelse, Sundhed og Grøn Trepert. Nogle er ved at blive implementeret, andre er endnu ikke endeligt besluttede. Fokus på temamøderne har været på det, som er fælles for reformerne med det formål at Byrådet kan udstikke en tværgående politisk retning for arbejdet med at implementere reformerne.

Arbejdet har udmøntet sig i tre tværgående fokusområder:

- **Helhedstænkning:** tager afsæt i, at alle borgere er forskellige, og er borgeres brug for støtte varierer gennem livet. Den kommunale indsats skal derfor bygge på en forståelse af det hele menneske. Borgeren skal opleve sammenhængende og koordinerede forløb. Det forudsætter kædeansvar, tværgående data, fælles kultur og partnerskaber med civilsamfundet og erhvervslivet.
- **Frisættelse og afbureaukratisering:** tager afsæt i en tro på, at jo tættere beslutninger træffes på den enkelte borger eller bruger, desto bedre løsninger og desto højere kvalitet. Fokusområdet handler derfor om mere lokal frihed. Det forudsætter politiske beslutninger om, hvordan råderummet skal fordeles og det forudsætter, at der sættes politisk retning – uden at skabe nyt lokalt bureaukrati.
- **Politikerrollen under forandring:** tager afsæt i, at staten med reformerne tager styringen tilbage, hvilket efterlader et nyt besluthedsrum. Lokalpolitikere skal udfylde dette nye rum ved at fokusere på at sætte overordnet strategisk retning, definere resultatmål og repræsentere Byrådet i nye fora.

I efteråret 2025 og i løbet af 2026 er der lagt en plan for, hvordan der arbejdes med at omsætte ovenstående til politiske principper, som skal sætte retning for det videre arbejde.

Det betyder, at arbejdet med de politiske principper, der skal ligge til grund for implementeringen af reformerne ikke er fastlagte endnu. Der er dog udstukket en overordnet ramme med fokusområder, som skal tænkes ind i og samstemmes med politiske prioriteringer og anbefalinger rettet mod at styrke børn og unges trivsel og uddannelsesmuligheder. Dette for netop af sikre en ensartethed og sammenhæng i den måde, der efterfølgende administrativt skal arbejdes med at omsætte politiske anbefalinger til praksis.

De enkelte reformer gennemgås ikke i denne rapport. Der trækkes dog tråde fra dele af reformerne i forhold til at belyse, hvilke konsekvenser det har for børn og unge, da politiske prioriteringer på området skal være i overensstemmelse hermed.

Beskæftigelsesreformen

Beskæftigelsesreformen kommer til have stor indflydelse på arbejdet med unge mellem 18-30 år, der ikke er i uddannelse eller i beskæftigelse. Der fjernes blandt andet en række proceskrav, der giver mere frihed til at tilrettelægge forløb, der tager udgangspunkt i den unges situation og motivation. Med det følger også et større ansvar hos den enkelte vejleder og rådgiver i samarbejde med den unge at vurdere, hvilke indsatser og opfølgninger,

der er relevante. Der følger også et stort fokus på at styrke effektive helhedsindsatser som "Ungeløftet", somr gøres permanent og hvor indsatser der har et helhedsorienteret perspektiv styrkes.

Med reformen følger også markante besparelser på området. For ungeområdet har det blandt andet en stor betydning i forhold til de indsatser, der i delleverance 2 blev kategoriseret under Øvrig vejledning og opkvalificering. Disse udgår med reformen, og der følger således ikke den samme finansiering med til indsatser her indenfor. Det betyder, at der skal prioriteres skarpt i indsatser. Det forudsætter blandt andet en øget dokumentation af effekten af indsatser, så det sikres, at ressourcerne bruges der, hvor de gør størst forskel.

Aftale om en samlet 10-årsplan for psykiatrien

Aftalen hænger sammen med sundhedsreformen fra november 2024. Den skaber et fundament for en mere robust psykiatri inden for rammerne af fremtidens sundhedsvæsen. Aftalen kommer til at have indflydelse på det samlede børne- og ungeområde. Herunder får det blandt andet konsekvenser for PPR i kraft af, at det nuværende tilbud vedrørende lettilgængelige behandlingstilbud styrkes og udvides. Tilbuddet er forankret i PPR og målet er at sikre, at alle børn og unge får hurtig og ensartet adgang til behandling, inden deres psykiske mistrivsel forværres. Ligeledes følger der med aftalen et langt større fokus på sikre bedre kvalitet i både udredning, behandling og opfølgning, ligesom der skal arbejdes videre med hvilken rolle diagnoser spiller i tildelingen af støtte til børn og unge.

Derudover fastsættes nye patientrettigheder i forhold til, at udredning skal være påbegyndt senest 30 dage efter henvisning, og der skal opstartes behandling senest 60 dage efter henvisning. Ligesom der er fokus på at styrke tilbuddene til børn og unge i udsatte positioner blandt andet via et styrket samarbejde på tværs af interne afdelinger og børne- og ungdomspsykiatrien.

Et af de fokusområder, der vurderes at være af størst betydning for det samlede børne- og ungeområdet i Slagelse Kommune, er koordineringen på tværs. Herunder både på tværs af sektorer og afdelinger. Aftalen fordrer således et mere tæt og koordineret forløb omkring den enkelte borger, så borgeren oplever helhedsorienteret forløb og hvor der er en tydelig fordeling af opgaver og ansvar på tværs.

Folkeskolens Kvalitetsprogram

Folkeskolens Kvalitetsprogram er en national aftale, der skal styrke kvaliteten i folkeskolen gennem øget frihed, forenkling og fokus på faglighed og trivsel. Aftalen vedrørende programmet blev indgået i 2024 og markerer et opgør med detailstyring til fordel for mere lokal handlefrihed. Målet er at skabe en skole, hvor eleverne lærer mere, trives bedre og får mulighed for at udvikle sig i et trygt og motiverende miljø.

Kernen i programmet er at give skolerne større frihed til at tilrettelægge undervisningen, samtidig med at de nationale mål fastholdes. Læreplanerne forenkles, så kun fagenes formål og kompetencemål er bindende, hvilket giver lærere og ledelser bedre mulighed for at tilpasse undervisningen til lokale behov. Der investeres massivt i praksisfaglighed, så eleverne oplever en mere varieret skoledag med flere praktiske aktiviteter og bedre faglokaliteter. For de ældste elever skabes større valgfrihed gennem flere valgfag og fleksibilitet i timetalsfordelingen.

Programmet adresserer også behovet for ro og tryghed i undervisningen. Der indføres initiativer, der styrker lærerens autoritet og sikrer et godt læringsmiljø. Samtidig prioriteres læsning og fysisk materiale frem for skærmb brug, understøttet af en national læsekampagne og investeringer i bøger. Trivsel og fællesskab er ligeledes centrale elementer, så alle elever oplever at være en del af et inkluderende skolemiljø.

Med en samlet investering på flere milliarder kroner er Folkeskolens Kvalitetsprogram en langsigtet satsning, der kombinerer lokal frihed med nationale ambitioner. Formålet er at skabe en folkeskole, der både løfter fagligheden og styrker elevernes dannelse, så alle børn – uanset baggrund – får de bedste muligheder for at lykkes.

Kvalitetsprogrammets konkrete initiativer i skolens hverdag (i uddrag)

- Kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning
- Frihed til lokale beslutninger om bevægelse og lektiehjælp
- Flere praktiske fag og større valgfrihed i udskoling
- Juniormesterlære for 8.-9. klasse
- Ny timetalsfordeling og færre prøver
- Teknologiforståelse integreres i fag og som nyt valgfag
- Investering i faglokaler og bøger
- Mulighed for karakterer i 6.-7. klasse
- Erhvervspraktik til alle elever
- Bedre PPR-understøttelse i klasserne
- Ekstra støtte i dansk og matematik, så alle elever får mindst 2 ved afgangsprøven

Reform af ungdomsuddannelserne frem mod 2030

Reformen har som hovedmål at sikre, at alle unge får adgang til en gymnasial uddannelse tæt på deres bopæl og i et stærkt ungdomsmiljø. Reformen introducerer en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (epx), som kombinerer praktisk og teoretisk undervisning. Epx skal give unge, der ønsker en mere anvendelsesorienteret tilgang mulighed for at opnå studiekompetence uden at binde sig til en specifik erhvervsuddannelse fra starten af uddannelsen.

Reformen skaber tre tydelige veje efter grundskolen: stx, hhx og epx, mens htx forventes integreret i stx. Epx kan tages på to eller tre år. To år giver adgang til erhvervsuddannelser og erhvervsakademiuddannelser, mens tre år giver adgang til professionsbacheloruddannelser. For akademiske bacheloruddannelser kræves desuden en supplerende fagpakke.

Adgangen til stx og hhx skærpes med et karakterkrav på 6,0, mens epx bliver et attraktivt alternativ for unge med praktiske interesser. Reformen skal samtidig modvirke faldende ungdomsårgange og sikre bæredygtige uddannelsesstilbud i hele landet.

Konkrete ændringer i reformen

- Ny gymnasial uddannelse: epx – En erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse med kombination af praktisk og teoretisk undervisning. Toårig version giver adgang til erhvervsuddannelser og erhvervsakademiuddannelser, treårig version giver adgang til professionsbachelor.

- Tre tydelige veje efter grundskolen – Fremover bliver der stx, htx og epx som hovedspor. Htx forventes helt eller delvist integreret i stx.
- Karakterkrav hæves – Adgangskravet til stx og htx hæves til et gennemsnit på 6,0.
- Afskaffelse af uddannelsesparathedsvurdering (UPV) – Elever i 8.-10. klasse skal ikke længere vurderes på sociale og personlige forudsætninger. Studievalgspotfolio fjernes.
- Styrket vejledning – Lokalt tilrettelagte vejledningsindsatser erstatter UPV for at hjælpe unge med uddannelsesvalg.
- Omfordeling af midler – Nye taxameterjusteringer flytter midler fra store til små institutioner for at sikre bæredygtige uddannelsesstilbud i hele landet.
- Økonomisk løft til yderområder – Nyt udkanttilskud på 3,8 mio. kr. pr. institution for at fastholde gymnasier og erhvervsskoler i landdistrikter.
- Massive investeringer i epx – 4,8 mia. kr. til bygninger, værksteder og udstyr i perioden 2027-2034 samt 5 mia. kr. årligt til drift, når epx er fuldt indfaset.
- Fleksibel adgang til videregående uddannelser – Mulighed for supplerende fagpakker for adgang til akademiske bacheloruddannelser.

Førtidspensionsanalysen

BDO har i perioden april til juni 2025 bistået Slagelse Kommune med at udarbejde en analyse af potentialer på førtidspensionsområdet. Analysen belyser hvilke handlemuligheder, Slagelse Kommune har for at forebygge tilgangen til førtidspension.

Analysen er blandt andet foranlediget af, at Slagelse Kommune oplever en betydelig stigning i antallet af personer på førtidspension.

I analysen sættes lys på, at en faktor i udviklingen i førtidspensionister er, at Slagelse Kommune er nettomodtager af førtidspensionister fra andre kommuner. Derudover har Slagelse Kommune en større andel personer i udsatte positioner end sammenlignelige kommuner, hvilket er med til at øge risikoen for en høj tilgang til førtidspension. Der peges også på, at beskæftigelsesreformen tilfører endnu et stød i forhold til omfanget af førtidspensionister, idet ressourceforløbsydelsen afskaffes og en andel af de personer, der i dag er i ressourceforløb, fremadrettet må forventes at overgå til førtidspension. Samtidig reduceres ressourcerne til beskæftigelsesindsatser.

Der fremhæves særligt:

- Der peges på et generelt potentiale for at få det tværfaglige samarbejde mere i spil - især når der kommer udefrakommende stød til den enkeltes forløb, fx nye helbredsudfordringer, familie- eller boligproblemer.
- For en stor del gælder det, at psykiske problemer er udslagsgivende for manglede tilknytning til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Der er ofte varslings tegn tidligt i skoleforløbet på udfordringer med sociale problemer og mistrivsel – men relativt få tegn på at der arbejdes på tværs af områder med indsatsen.
- Særligt for ungegruppen er der en nettotilflytning til kommunen af førtidspensionister.

Anbefalinger:

- Styrket fokus på at skabe ændringer i befolkningssammensætning og bosætningsmønstre
- Screening af udsatte unge og voksne på forsørgelse med henblik på målrettet indsats
- Fremrykket tidlig indsats for unge med sociale og psykiske problemer som mistriives i skolesystem
- Styrket fokus på tværfaglig indsats tidligt i forløbet hos voksne
- Fokus på muligheder i fleksjob og handicapkompenserende ordninger

Lederinterview

Direktøren for Børn, Unge og Kultur har i forsommeren 2025 gennemført en række interviews med ledere fra dagtilbud, skoler og klubber med det formål at høre deres mening om det nye tværfaglige samarbejde med Børn&Familie og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning. Interviewene fokuserede på den tværfaglige mødestruktur, brugen af Flere hænder puljen i PPR, samt mulighederne for at nedbringe elevfraværet i skolerne set i lyset af den nye handleplan for skolerne. Nedenfor bringes et koncentreret referat med fokus på de anbefalinger, som lederne gav.

Hvilke forventninger har I til den nye organisering med tværfaglige møder og Se-Ske møder?

Der er bred opbakning til den nye struktur, som ses som et vigtigt skridt mod styrket fællesskab og transparens. Lederne fremhæver behovet for fælles mål, struktur og faste mødetider.

Anbefalinger:

- Fasthold strukturen for at undgå personafhængighed.
- Skab fælles mål og transparens i opgaveløsningen.
- Prioritér sparringsmøder og reservede tider.

Opmærksomhedspunkter i implementeringen af tværfaglige møder og Se-Ske møder

Der er bekymring for mødetidspunkter, administrativt pres og forældres oplevelse af møderne.

Anbefalinger:

- Justér mødetidspunkter for at undgå undervisningsforstyrrelser og sikr forældre-deltagelse.
- Giv forberedelsestid som i Køge Kommune.
- Skab mindre og mere overskuelige møder for sårbare forældre.
- Giv sagsbehandlere råderum til at handle direkte i møderne.
- Undgå dobbeltmøder og lange sagsbehandlingstider.
- Vær kritisk over for mængden af skemaer.

Hvordan vurderes den tværfaglige understøttelse af skoler, klubber og dagtilbud?

Tværfagligheden styrker samarbejdet, især når fagpersoner er fysisk til stede.

Anbefalinger:

- Fast tilstedeværelse af relevante fagpersoner på skolerne.
- Skolerne skal selv definere behov for fagligheder.
- Styrk brobygning fra daginstitutioner til skoler.
- Hold fast i "Flere hænder"-projektet.
- Skab psykologisk tryghed og sparring på tværs.

Hvordan vurderes ledelsen af de tværfaglige medarbejdere?

Lokal ledelse og bottom-up tilgang ønskes.

Anbefalinger:

- Skoleledere skal have ledelsesansvar for tværfaglige medarbejdere.
- Kombinationsstillinger skal opstå ud fra konkrete behov.
- Tænk klubberne direkte ind i skolernes arbejde.
- Start med de store klubber, fx KUK.
- Brug midler til praksisnære hænder, ikke skrivebordsfunktioner.
- Skab tydelig strategi og del viden om lederkompetencer.

Hvilke kompetencer vurderes nødvendige i forhold til inklusion?

Inklusion kræver tæt ledelse, kompetenceudvikling og gode fysiske rammer.

Anbefalinger:

- Invester i sidemandsoplæring og pædagogisk ledelse.
- Skab mellemløsninger og fleksible modeller.
- Prioritér faciliteter, der understøtter inklusion.
- Udvikl praksisnær kompetenceudvikling, især i forhold til forældrearbejde.
- Strukturér tid til refleksion og forberedelse.

Skolevægring - elevfravær

Handleplan er ønsket, da udfordringer omkring fravær og skolevægring kræver tid og ressourcer.

Anbefalinger:

- Implementér TOPH-projektet bredt.
- Skab fleksible løsninger og lad ressourcer følge barnet.
- Udnyt klubbernes potentiale som alternativt læringsrum.

PPR lederens perspektiver

PPR skal tættere på praksis og samarbejdet lokalt.

Anbefalinger:

- Allokér ressourcer lokalt med klare opgaveforpligtelser.
- Skab ens regler for fraværsopgørelser.
- Tydeliggør klubbernes pædagogiske rolle og undgå udvanding af tilbud.
- Fokusér på struktur og samarbejde frem for yderligere specialisering.

Perspektivering til budgetaftalen fra 2022 og 2025

Dette afsnit er medtaget da Slagelse Kommunes Byråd tidligere har truffet beslutninger, som relaterer sig til flere af de anbefalinger, der er anført ovenfor. De to budgetaftaler fra henholdsvis 2022 og 2025 adresserer et ønske om at ændre opmærksomheden fra det specialiserede område over mod det almene område. Budgetaftalerne har ikke været specifikt drøftet i opgaveudvalget, hvor fokus har været på indhold og organisering. De to budgetaftaler medtages alligevel her, da de begge viser, at Byrådets lokale ramme fletter ind i Opgaveudvalgets nye anbefalinger.

Nedenfor anføres dele af teksten fra de to budgetaftaler.

Budgetforliget fra 2022 prioriterer en omlægning af ressourceforbruget, så der kommer større fokus på de almene fællesskaber for børn og unge.

Sammenlignes Slagelse Kommune med andre kommuner, både på landsplan og mere sammenlignelige kommuner, er segregationsgraden høj. Udviklingen ønskes vendt, blandt andet ved at blive dygtigere til at sætte ind tidligt, når børn har brug for en særlig indsats.

I dag har ca. 900 elever brug for specialundervisning. 600 børn, svarende til ca. 2/3, tilbydes specialundervisning på specialskoler, mens ca. 1/3 tilbydes specialundervisning i specialklasser på alment skolerne.

I et forsøg på at få flere børn til at lykkes og undgå stigmatisering og eksklusion er målet, at man fremadrettet skal kunne tilbyde bredere og mere kvalificeret specialundervisning på alment skolerne.

Målet er at vende situationen "på hovedet", så man fremover kan rumme og inkludere 2/3 af børnene med særlige undervisningsbehov som en del af almenområdet, mens den sidste 1/3 tilbydes specialundervisning på egentlige specialskoler.

Budgetforliget for 2026 prioriterer en styrkelse af indsatserne for børn og unge med fokus på tidlig forebyggelse, inklusion og trivsel. Området tilføres 20,8 mio. kr. fra 2026, stigende til 23,9 mio. kr. i overslagsårene, for at sikre en bæredygtig faglig understøttelse og udvide målgrupperne. Midlerne skal bruges til at omlægge indsatserne, så hjælpen gives tættere på børn, unge og deres familier.

Baggrunden er en markant stigning i antallet af underretninger. For at imødekomme dette, er der udviklet en ny tværfaglig organisering, som fra september 2025 rulles ud i alle distrikter. Organiseringen skal sikre tæt sparring mellem fagprofessionelle omkring den enkelte skole, dagtilbud og klub. Den nye pædagogiske tilgang understreger, at børn og deres familier ses som en central ressource i løsningen af udfordringer.

Der er også et stærkt fokus på inklusion. Med afsæt i konferencen "Fra vision til virkelighed: Hvordan ser inklusion ud, når det lykkes?" arbejdes der med et ændret læringssyn, hvor forskellighed ses som en styrke. Frem for at henvise til eksterne eksperter bringes støttepersonale som familiebehandlere, socialrådgivere og psykologer ind i hverdagen i dagtilbud, klubber og skoler. Målet er at skabe fællesskaber, hvor alle børn oplever at høre til.

Endelig ønsker budgetpartierne at styrke ungeinddragelsen i kommunens beslutningsprocesser. Der udarbejdes et oplæg til modeller for systematisk ungeinddragelse, herunder etablering af et ungeråd og tættere samarbejde med uddannelsesinstitutionerne. Oplægget skal ligge klar inden årsskiftet, så det nye byråd fra 2026 kan tage stilling.

Samlet set markerer budgetforliget en klar retning: at skabe en mere inkluderende, forebyggende og helhedsorienteret indsats for børn og unge i Slagelse Kommune, hvor trivsel, læring og fællesskab er i centrum.

Kapitel 3

Udkast til Opgaveudvalgets anbefalinger

Nedenfor fremlægges 14 forslag til anbefalinger til det nye Byråd. Anbefalingerne bygger på den viden og indsigt, der er genereret i forbindelse med delrapport 1 og 2, de politiske drøftelser samt inspirationsmateriale præsenteret i denne delrapport, samt på Opgaveudvalgets tredje møde.

Efter ønske fra Opgaveudvalget retter anbefalingerne sig mod en overordnet ramme for, hvordan Slagelse Kommune kan arbejde med børn og unges trivsel og uddannelsesmuligheder. Det betyder, at det ikke er anbefalinger rettet mod konkrete indsatser og hvorvidt de nuværende fortsat skal eksistere eller ej. Prioritering og tilpasning af konkrete indsatser vil efterfølgende være en administrativ og/eller et fagudvalgs opgave.

Derudover indeholder anbefalingerne et langsigtet perspektiv efter ønske fra Opgaveudvalget. Flere af anbefalingerne har således et sigte, som både kræver yderligere analysearbejde, kulturændringer og implementering af nye arbejdsgange.

Anbefalingerne er tematiseret i syv blokke. Formålet med det er at fremhæve de overordnede strategiske målsætninger på området. Hver blok indeholder en eller flere anbefalinger, der bidrager til at indkredse retningen for, hvordan der kan arbejdes videre med den strategiske målsætning. Derudover er det valgt at konkretisere anbefalingerne yderligere i en række mulige handleveje. Disse handleveje skal ikke læses som entydige måder at arbejde med anbefalingen på, ligesom de heller ikke skal læses som udtømmende for, hvordan der kan arbejdes med anbefalingen. De skal således nærmere forstås som en inspiration til og en visualisering af, hvordan der kan arbejdes videre med at omsætte anbefalingen til praksis efterfølgende.

Blok 1: Fælles strategi for indsatser til børn og unge

Opgaveudvalget har på baggrund af kortlægningen af indsatser rettet mod børn og unge udtrykt, at det ikke er synligt, hvorfor de pågældende indsatser er udvalgt. Ligeledes er det uklart, om alle indsatserne har den rette effekt i forhold til den udfordring, barnet/den unge og familien står overfor og om der derfor visiteres til rette tilbud. Der efterspørges derfor en fælles strategi på tværs, der skal sætte en retning for udvælgelsen og prioriteringen af indsatser - både nuværende og fremadrettede.

Anbefaling nr. 1: Der udarbejdes en fælles kommunal strategi for indsatser på børne- og ungeområdet

Muligt indhold:

- Et klart formuleret børne- og ungesyn, hvor problemforståelsen flytter fra noget iboende barnet og den unge over mod de omgivelser og miljøer de voksne tilbyder børn og unge.
- Fokus på fællesskabsorienterede indsatser på dagtilbuds- og skoleområdet. Indsatser på ungeområdet kan være mere individorienteret – dog uden at den unge

isoleres fra fællesskabet. Det skal være et bærende element i udvælgelsen og prioriteringen af indsatser.

- Fokus på trivsel før læring, hvor indsatser i dagtilbud og grundskole overvejende skal have et fokus på at øge barnet/den unges trivsel, da det er en forudsætning for, at barnet/den unge kan lære.
- Fokus på effektbaserede indsatser, hvor der fastlægges rammer for, hvordan der arbejdes med data. Dette for at sikre, at indsatserne i Slagelse Kommune har en effekt i forhold til den udfordring, barnet/den unge og familien står overfor. Det skal være med til udvælge, prioritere og kvalificere eksisterende og fremadrettede indsatser.

*Anbefaling nr. 2: En analyse af de eksisterende indsatser med henblik på at skabe syn-
teser, overveje nye tværgående – kommunedækkende, samt nedlægge indsatser uden
tilstrækkelig effekt*

Muligt indhold:

- Tydeliggørelse af hvilke indsatser, der er lovbundne samt aftaleforpligtende og hvilke, der er internt besluttede.
- Fokus på at samtænke og koble indsatser på tværs, så det undgås, at der eksisterer samme/lignende indsatser flere steder i organisationen. Det kan blandt andet indeholde en opmærksomhed på videndeling på tværs om indsatser og fælles arbejdsgange i forbindelse med tilrettelæggelsen af nye indsatser.
- Efter udarbejdelse af strategien, vil der på gå et administrativt arbejde med kvalificering af eksisterende indsatser med henblik på udvælgelse, prioritering og kvalificering.

Blok 2: Stærke inkluderende børnemiljøer i klubber, dagtilbud og skole

I Opgaveudvalget peges der på et behov for at styrke inkluderende børnemiljøer i klubber, dagtilbud og skoler. Det skal bidrage til, at flere børn og unge trives i de almene fællesskaber. Samme tendenser ses i inspirationsmaterialet. Både politisk og i inspirationsmaterialet omtales et særligt fokus på den fysiske indretning af dagtilbud og skoler som en forudsætning for at kunne tilrettelægge læringsmiljøer med plads til alle. Opgaveudvalget peger også på skolers mulighed for at skabe pædagogisk kreative miljøer. Et fokus på lokalt at forstærke inkluderende børnemiljøer er betinget af, at der er viden om, hvordan disse tilrettelægges bedst muligt.

Anbefaling nr. 3: Indretning af de fysiske rammer i dagtilbud og skoler ud fra et fællesskabende og inkluderende perspektiv

Muligt indhold:

- Afsætte en anlægspulje, som klubber, skoler og dagtilbud kan søge, når de har behov for at etablere mindre rum og fleksible rammer til holddannelser og andre læringsaktiviteter
- Lade eventuelle ledige kvadratmeter i dagtilbud og skoler indgå i en strategisk planlægning af inkluderende læringsmiljøer.
- Sammentænke klubmiljøerne med skolernes miljøer

Anbefaling nr. 4: Lærere og pædagogers viden og kompetencer til at tilrettelægge stærke almene læringsmiljøer styrkes.

Muligt indhold:

- Udarbejdelse af praksisnært inspirationsmateriale. Her kan der blandt andet tænkes i inspiration fra specialområdet, som kan integreres i almenmiljøet.
- Det integreres og styrkes i PPR's arbejde på skolerne, herunder i forbindelse med den løbende sparring om tilrettelæggelse af undervisningen, ligesom det kan tænkes ind i udarbejdelsen af læreplaner.
- Løbende supervision i undervisningen af medarbejdere i PPR.
- Generel fokus på aktionsbaseret kompetenceudvikling af personalet, så der er rette kompetencer til rette tid.

Blok 3: Tidlig og hurtig indsats på tværs

Et vigtigt fokus i både Opgaveudvalget og inspirationsmaterialet er, at der sikres en tidlig og hurtig indsats. Det er med til at sikre, at en udfordring gribes i tide og ikke vokser sig større. Herunder ligger der også et fokus på at gribe de børn, der i dag rammes af langvarigt ufrivilligt skolefravær. Det er elever, der er i markant mistrivsel og som er opdaget alt for sent. Det er også situationer, som i høj grad rammer hele familier og i nogle tilfælde fører til, at en forælder søger tabt arbejdsfortjeneste. For de familier er det helt afgørende med en tidlig og hurtig indsats, så eleven hurtigst muligt får den rette hjælp og støtte.

En tidlig og hurtig indsats er først og fremmest betinget af, at mistrivsel opspores rettidigt. Ligeledes er det betinget af tæt involvering og samarbejde med relevante faglige samarbejdspartnere og forældrene, og at der hurtigt iværksættes rette indsats.

På dagtilbuds- og skoleområdet i Slagelse Kommune er der via løbende trivselsmålinger en opsporing af børn og unge i mistrivsel. På baggrund af inspirationsmaterialet og erfaringer med udviklingen af børn og unge i mistrivsel i Slagelse Kommune, ses et potentiale i at styrke den systematiske opsporing på dagtilbuds- og skoleområdet.

Anbefaling nr. 5: Lærere og pædagoger skal have øget viden og redskaber til systematisk at opspore og handle på børn og unge i mistrivsel

Muligt indhold:

- Øget viden om risikofaktorer/tegn på begyndende mistrivsel for lærere og pædagoger. Herunder bl.a. sproglig vanskelighed, ordblindhed, talblindhed og fravær som særlige indikationer.
- Opsporing af tidlige tegn kan tænkes ind i alle dialoger med forældre, herunder i forbindelse med opstartsmøder, overgangsmøder, skole-hjem samtaler mv. Løbende dialoger med familier og redskaber til, hvordan disse dialoger kan foretages, kan være med til at sikre viden om ændringer i familien, ændringer i et barns adfærd i hjemmet, særlige udfordringer mv., som der tidligt kan tages hånd om.
- Faste arbejds gange som træder i kraft, når en lærer eller pædagog ser tegn på mistrivsel hos en elev.
- Tæt sparring mellem PPR og lærere/pædagoger om opsporing af mistrivsel. Øget fokus på opsporing af mistrivsel på grundskoler via oplæg og drøftelser.

På ungeområdet er det i delrapport 2 blevet synligt, at særligt frafald fra ungdomsuddannelse udgør en risikofaktor for, at den unge ikke gennemfører en ungdomsuddannelse og/eller kommer i beskæftigelse. Der ses et potentiale i at intensivere opsporing af mistrivsel blandt denne målgruppe, så der hurtigt kan sættes ind overfor de unge, hvor der identificeres bagvedliggende udfordringer i forbindelse med frafaldet.

Anbefaling nr. 6: Der skal udvikles en ny systematik for opsporing af mistrivsel blandt unge, der falder fra en ungdomsuddannelse

Muligt indhold:

- Udarbejdelse af nye arbejds gange, der sikrer hurtig og opsøgende dialog med unge, der er faldet fra en ungdomsuddannelse.
- Redskaber, der understøtter vejlederne til i dialog med de unge at opspore tegn på mistrivsel og identificere de bagvedliggende udfordringer.

På dagtilbuds- og skoleområdet vil et opsporet tegn på mistrivsel indgå som en drøftelse på møderne i den nyetablerede Tværfaglige Mødestruktur. Her er der sat en ramme for, hvilke fagpersoner der skal inddrages hvornår, og ved inddragelse af flere fagpersoner, er der ligeledes kalendersatte dage hertil. Den tværfaglige mødestruktur kan således bidrage til tæt involvering og samarbejde på tværs.

Når en skole bliver opmærksom på, at en elev er fraværende på grund af mistrivsel, iværksættes der i dag en række lokale tiltag, ofte i samarbejde med PPR, hvor der afprøves forskellige handlemuligheder lokalt. Med viden om, at langvarigt fravær har en stor påvirkning for den samlede familiesituation, ses et potentiale i at styrke den tværfaglige koordinering ved indikationer på, at fraværet kan føre til et mere langvarigt fravær.

Anbefaling nr. 7: Ved indikationer på bekymrende skolefravær iværksætter skolen en specifik handleplan med inddragelse af elev og forældre.

Muligt indhold:

- Skoleområdet udarbejder en fælles systematik for opsporing af og reaktion på skolefravær
- Pædagogisk Psykologisk Rådgivning og Børn og Familie inddrages efter en fast plan ved bekymrende fravær

På ungeområdet afholdes der ligeledes tværfaglige møder, når der er en bekymring for en ung. I forbindelse med unge, der falder fra en ungdomsuddannelse ses et potentiale i at udvikle en tydelig og systematisk praksis for brug af de tværfaglige møder i forhold til lige præcis den målgruppe.

Anbefaling nr. 8: Styrket praksis for brug af tværfaglighed for elever der er faldet fra en ungdomsuddannelse.

Muligt indhold:

- Det skal være tydeligt defineret, hvilket trin der er i processen, fra der kommer besked om, at en ung er frafaldet og til den unge er hjulpet videre.
- Der skal sikres et handlingskatalog i forhold til hvem, der skal trækkes ind i et tværfagligt rum i forhold til den konkrete identificerede problemstilling.

Den målgruppe, der i dag vurderes at skulle vente længst tid på igangsættelse af en indsats, er de mest udsatte borgere. Her er praksis, at det ønskes en udredning inden en indsats iværksættes. Det betyder i mange tilfælde, at barnet/den unge og familien kan vente længe på en indsats, idet der afventes et ofte længerevarende udredningsforløb.

Anbefaling nr. 9: Indsatser til børn og unge med særlige behov skal tilbydes med udgangspunkt i børns og unges adfærd og behov – ikke deres eventuelle diagnoser.

Muligt indhold:

- Pædagogisk Psykologisk Rådgivning kan udarbejde en mini-PPV (Pædagogisk Psykologisk Vurdering) som baggrund for igangsættelse af en indsats, der afprøves og evalueres før der kan iværksættes en mere omfattende og længerevarende udredning.

Blok 4: Styrkede overgange i børns og unges liv

Skift i et barn eller ungs liv kan have stor betydning for den enkeltes trivsel. Det er således afgørende, at barnet/den unge kommer godt fra start. Nogle gange er de unge, der er risiko for ikke at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse, når de er 18 år, kendt af både sundhedsplejersker, pædagoger og lærere fra fødsel og op gennem dagtilbuds- og skoletiden. For nogle unge gælder det således, at viden om den unge er i kommunen og der ses et potentiale i at styrke sammenhængskraften og videndeling på tværs.

Anbefaling nr. 10: Skærpet fokus på at styrke videndeling på tværs af organisatoriske og institutionelle opdelinger ved et barn eller ungs overgange.

Muligt indhold:

- Viden fra sundhedsplejerske til dagtilbud

- Skærpet fokus på overlevering af viden fra dagtilbud til skole. Det kan blandt andet ske via mødestrukturen Tværfagligt Møde, hvor lærere fra barnets kommende skole inviteres med til tværfaglige møder i dagtilbuddet, hvis der indkaldes til et sådant møde i barnets sidste år i dagtilbuddet. Og omvendt, hvor pædagoger inviteres med på tværfaglige møder i indskolingen.
- Skærpet fokus på overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelser, herunder særligt i forhold til vejledernes gennemgående funktion i både udskolingen og videre i uddannelsessystemet, som kan anvendes til at sikre at viden om den unge følger med.

Blok 5: Stærke meningsfulde fællesskaber

En væsentlig beskyttelsesfaktor i et barn/ ungs liv er at barnet/den unge indgå i et eller flere forpligtende fællesskaber. Forpligtende fællesskaber forebygger mistrivsel og ensomhed. Ligeledes bidrager de til at fremme udviklingen af ansvarlighed og selvstændighed samt børn og unges tro på egne evner. Forpligtende fællesskaber har mange former. Det kan både være uddannelses-, fritids- og arbejdsfællesskaber. Det kan være frivillige fællesskaber såsom foreninger, organisationer, netværksgrupper mm. Det er særligt vigtigt, at de unge, der endnu ikke oplever sammenholdet og hverdagen på en arbejdsplads eller på en uddannelse, kan blive en del af andre meningsfulde fællesskaber.

Anbefaling nr. 11: Skærpet fokus på at styrke børn og unges deltagelse og engagement i meningsfulde fællesskaber

Muligt indhold:

- Øget fokus på hvordan vi samarbejder med organisationer, der har indsatser drevet af frivillige, der kan være med til at understøtte barnet/den unges hverdagsliv. Herunder fx familieeven, skoleeven, mentorordninger. Det kan bidrage til, at flere børn og unge forbliver eller bliver en del af et fællesskab.
- Øget fokus på hvordan den unge som frivillig kan få børn og unge engageret i fællesskaber i samfundet. Det kan fx være valgfag i grundskolen der bruges til at undervise i frivillighed eller erhvervspraktikken der bruges i frivillige foreninger og organisationer. Det kan bidrage til at få unge til at engagere sig i frivillige fællesskaber.
- Øget fokus på viden om civilsamfund og frivillighed blandt de fagpersoner, der er tættest på de unge, herunder lærere, klubmedarbejdere, ungevejledere, psykologier mm. Det kan blandt andet tænkes som en mere integreret del af eksisterende indsatser, herunder Elevtjenesten og i Tværfaglig Mødestruktur.
- Opbygge erfaringer med indgåelse af sociale kontrakter mellem fx en fodboldklub og kommunen.
- Der kan arbejdes videre med, hvordan der – evt. I forsøgsordninger - kan tilrettelægges ungdomsmiljøer på ungdomsuddannelse, der kan bidrage til understøttelse af sammenhængen med civilsamfundet og de frivillige. Det kan eventuelt udforskes og afprøves sammen med de unge.

Blok 6: Styrket fokus på tilflyttere i alderen 15-30 år

Der er en stor opmærksomhed i Opgaveudvalget vedrørende tilflyttere. Herunder særligt de unge, der tilflytter i en sen alder - efter grundskolen. Der ses således et potentiale i at intensivere opsporingen af mistrivsel blandt denne målgruppe. Det kan gøre det nemmere hurtigt at sættes ind overfor de unge, hvor der identificeres bagvedliggende udfordringer, som kan gøre det svært for den unge at tage en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.

Anbefaling nr. 12: Der skal udvikles en ny systematik for opsporing af mistrivsel blandt unge tilflyttere

Muligt indhold:

- Udarbejdelse af nye arbejdsgange, der sikrer hurtig og opsøgende dialog med unge, der er tilflyttere til kommunen.
- Redskaber, der understøtter vejlederne til i dialog med de unge at opspore tegn på mistrivsel og identificere bagvedliggende udfordringer. Det gælder både for unge tilflyttere, der er startet på uddannelse eller beskæftigelse og de unge, der ikke er.

Anbefaling nr. 13: Styrket praksis for brug af tværfaglighed for unge tilflyttere

Muligt indhold:

- Det skal være tydeligt defineret, hvilket trin der er i processen, når der kommer besked om at en ung er tilflyttet. Herunder kan blandt andet indgå særlige handleveje for de unge, der er i uddannelse eller beskæftigelse og handleveje for de unge, der ikke er i uddannelse eller beskæftigelse.
- Der skal sikres et handlingskatalog i forhold til hvem der kan trækkes ind i et tværfagligt rum i forhold til de identificerede problemstillinger.

Blok 7: Omlægning fra det specialiserede til det almene område

Et fællestræk i Opgaveudvalgets drøftelser og inspirationsmaterialet om, hvordan det sikres, at flere børn trives er, at almenområdet skal styrkes. Der nævnes blandt andet i flere sammenhænge, hvordan anderledes fysiske rammer i dagtilbud og grundskoler kan være med til at skabe muligheder for lokal tilrettelæggelse af støttende indsatser i det almene. En styrkelse af de almene dagtilbud og grundskoler kræver, at Slagelse Kommune omlægger den måde, der tildeles ressourcer på mellem almenområdet og specialområdet. Der er således tale om en radikal anderledes måde at organisere almenområdet og specialområdet, hvor det specialiserede område i langt højere grad skal integreres i almenmiljøet.

Anbefaling nr. 14: Der udarbejdes et oplæg, der fremlægger alternative fordeling(er) af midler til henholdsvis almenområdet og specialområdet.

Muligt indhold:

- Opstilling af scenarier for mulig nedlæggelse af specialtilbud, specialklasser og specialskoler, samt opbygning af tilsvarende specialpædagogisk kapacitet i de almene skoler og dagtilbud. Dette vil betyde at midlerne som udgangspunkt gives til det almene område, som så skal håndtere specialopgaven som en integreret del af det almene tilbud.
- En finansieringsmodel for eventuelle specialskoler og -institutioner, hvor almentilbuddet "køber" en plads, hvis der er brug for det.
- Principper for visitering til specialområdet. Hvis flere skal rummes i det almene, hvad skal så være gældende af afprøvede indsatser før et barn kan indstilles til og eventuelt visiteres til en specialinstitution / -skole.
- Opfølgning og data: hvordan kan udviklingen følges, og hvordan kan vi måle om, om inklusionen har en positiv effekt for alle elever?

Afsluttende bemærkning

Opgaveudvalgets rapporter og drøftelser har taget udgangspunkt i børne- og ungeområdets, samt de tidlige voksenårs struktur, indhold og aktiviteter, jf. kommissoriet for udvalgets opgave.

Undervejs i drøftelserne er der flere gange bemærket, at også de overordnede, strukturelle forhold i Slagelse Kommune har en betydning for hvor godt kommunen samlet set klarer sig i forhold til unges trivsel og uddannelsesmuligheder. Dette er dog ikke specifikt drøftet og har ikke udmøntet sig i anbefalinger til det kommende byråd.

Strukturelle forhold kunne være:

- Bosætningspolitikken og udbygning af de forskellige typer boliger
- Slagelse Kommune som leverandør af specialiserede indsatser, jf. kommunaliseringen af de tidlige amtsinstitutioner i 2007
- Det tværkommunale samarbejde
- Kommunens infrastruktur
- Arbejdsmarkedspolitikken
- Den overordnede kommunale organisering